

Marge Väikenurm

Täna, 16. augustil Vabadussõja Valga ausamba avamisele tulnud inimestest igaühel, kellega Valgamaalane vestles, oli midagi erilist, mis mälestusmärgiga seostub.

Valga mees Väino Norden, kes on 79 eluaasta jooksul nii üht kui teist näinud, ütles kindlalt, et ausammas on väga oluline.

"Vabadussamba taastamine on minu jaoks väga suur sündmus, sest mäletan, et kui olin väike poiss, siis käisin õega siin. Mälestusmärke on mõtet püstitada, sest need kajastavad ajaloolisi sündmusi. Ilma mälestusmärkideta ei ole ajalugu," lausus Norden. "Neid ei tohiks iialgi ükski riigikord hävitada. Selline rahvusvaheline seadus tuleks vastu võtta."

Paratamatult meenub inimestele sõda mainides valusaid mälestusi. "Kaks lelle olid ohvitserid, kes said Siberis hukka," nentis Rein Kulasalu, kes tuli kohale Hummulist. "Kogu üritus jättis väga torema mulje. Hea, et sammas sai lõpuks ka Valgas püsti."

Valgalane Margus Mets ütles, et tema jaoks on vabadussamba püstipanekuga taastatud killuke ajaloost. "See on nagu pusle kokkupanek pärast nõukogude aja lõppu," selgitas ta. "Päris viimane tükike see ei ole - neid on veel. Veel tuleks Narvas Vabadussammas teha, et kõik korda saaks."

Kindral Laidoneri Seltsi esimehele Trivimi Vellistele jättis avamine väga hea mulje. "Olen olnud paljudel võidusammaste pühitsemistel - tänane oli kindlasti üks pidulikemaid ja suursugusemaid," kiitis ta.

Tugeva tõuke isamaalise kasvatuse püsiekspositsiooni tegevjuhile Meelis Kivile andis samba taastamise alustamiseks ehitusinsener Toivo Erilt, kes rõõmustas, et sammas taas oma kohal on.

"Mul on siiralt hea meel, et kogu töö on vilja kandnud," sõnas ta. "See on oluline maamärk, samas loodan, et ei kao ära Paju lahingu monumendi tähtsus."

President Toomas Hendrik Ilves rääkis oma kõnes, et kaitsetahtega samal ajal peab kaasas käima tarkus, paindlikkus ja valmisolek pidevaks arenguks riigi kaitsmisel. "Meie unistus oma riigist sai teoks just kaitsetahtele ja tarkusele raskel ajal edukalt toime tulla," lausus ta.

Endise Valga monumendi lõhkus 1940. aasta 21. septembri õhtul nõukogude aktiiv. Taastatud ausammas paigaldati nüüd selle endisele asukohale linnapargi serva, J. Kuperjanovi ja Rahu tänava ristmiku lähistele, suunaga Metsa tänava kalmistu poole, et näidata austust rohkem kui kolmesajale sinna maetud vabadusvõitlejale.